

Р.В. Сорокати
О.А. Пасічник

ОСНОВИ ОБ'ЄКТНО-ОРІЄНТОВАНОГО ПРОГРАМУВАННЯ МОВОЮ

C#

Навчальний посібник

СОРОКАТИЙ Р.В.
ПАСІЧНИК О.А.

**Основи
об'єктно-орієнтованого
програмування мовою С#**

Хмельницький 2013

УДК 004.42
ББК 32.973.26-018.1
С 65

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
як навчальний посібник для студентів ВНЗ
(лист № 1/11-9593 від 6.06.2013)*

Рецензенти:

Провотар О.І. – д.ф.-м.н, професор Київського національного
університету ім. Тараса Шевченка

Жежнич П.І. – д.т.н, професор Національного університету
"Львівська політехніка"

Мясіщев О.А. – д.т.н., професор Хмельницького національного
університету

Сорокати́й Р. В., Пасі́чник О.А.

С 65 Основи об'єктно-орієнтованого програмування мовою C#: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів.– Хмельницький: ХНУ, 2013. – 193 с.
ISBN 978-966-330-180-8

Викладено концепції об'єктно-орієнтованого програмування. Пояснення матеріалу та його аналіз супроводжується великою кількістю прикладів програм, які реалізовані мовою C#. Посібник містить практикум з прикладами та індивідуальними завданнями, що формують практичні навички об'єктно-орієнтованого програмування.

Навчальний посібник призначений для студентів вищих навчальних закладів, які вивчають сучасні інформаційні технології в рамках дисципліни "Об'єктно-орієнтоване програмування".

УДК 004.42
ББК 32.973.26-018.1

ISBN 978-966-330-180-8   © Сорокати́й Р.В., Пасі́чник О.А., 2013
© ХНУ, оригінал-макет, 2013

ЗМІСТ

Вступ	5
РОЗДІЛ 1. ОБ'ЄКТНО-ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД ДО ПРОГРАМУВАННЯ	7
Контрольні запитання	11
РОЗДІЛ 2. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ ООП: ОБ'ЄКТИ, КЛАСИ, МЕТОДИ ТА ЇХ РЕАЛІЗАЦІЯ В C#	
2.1. Основні поняття та визначення	13
2.2. Поняття конструктора і деструктора	17
2.3. Часткові класи	20
2.4. Методи. Основні поняття	22
2.5. Часткові методи	23
2.6. Інформація про клас	26
Контрольні запитання	27
РОЗДІЛ 3. КОНЦЕПЦІЯ УСПАДКУВАННЯ	
3.1. Відносини між класами	28
3.2. Успадкування	29
3.3. Реалізація успадкування в C#	32
3.3.1. Додавання полів спадкоємцем	36
3.3.2. Додавання і зміна методів батьківського класу	37
3.3.3. Класи без нащадків	42
3.3.4. Статичний контроль типів і динамічне зв'язування	41
Контрольні запитання	43
РОЗДІЛ 4. АБСТРАКТНІ КЛАСИ. ІНТЕРФЕЙСИ	
4.1. Абстрактні класи	44
4.2. Інтерфейси	48
4.2.1. Способи реалізації інтерфейсу	47
4.2.2. Перетворення до класу інтерфейсу	50
Контрольні запитання	53
РОЗДІЛ 5. МНОЖИННЕ УСПАДКУВАННЯ	
5.1. Колізія імен	54
5.2. Спадкування від спільного предка	58
5.3. Клонування й інтерфейс ICloneable	61
Контрольні запитання	64

РОЗДІЛ 6. ДЕЛЕГАТИ

6.1. Основні поняття	66
6.2. Функції вищих порядків	70
6.3. Операції над делегатами. Клас Delegate	74
Контрольні запитання	83

РОЗДІЛ 7. ПОДІЇ

7.1. Основні поняття	84
7.2. Події для багатоадресної передачі	87
7.3. Порівняння екземплярів класу з статичними методами, які використовуються як обробники повідомлень	89
7.4. Використання засобів доступу до подій	92
7.5. Рекомендації для опрацювання подій у середовищі .NET Framework	98
7.6. Використання вбудованого делегата EventHandler	101
7.7. Використання подій	102
Контрольні запитання	105

РОЗДІЛ 8. УНІВЕРСАЛЬНІ ШАБЛони

8.1. Основні поняття	107
8.2. Універсальні класи	113
8.3. Універсальні методи	115
8.4. Універсальні делегати	117
8.5. Універсальні інтерфейси	118
Контрольні запитання	126

РОЗДІЛ 9. ПРАКТИКУМ

9.1. Одиночне успадкування. Перевизначення, перевантаження, приховування методів	127
9.2. Успадкування інтерфейсів	151
9.3. Делегати	162
9.4. Події	173
9.5. Універсальні шаблони	182

Література	189
------------	-----

Алфавітний покажчик	190
---------------------	-----

Одним з найважливіших кроків на шляху вдосконалення мов програмування була поява об'єктно-орієнтованого підходу до програмування. Основна мета об'єктно-орієнтованого програмування (ООП), як і більшості інших підходів до програмування – підвищення ефективності розробки програм. Ідеї ООП виявилися плідними і знайшли застосування не тільки в мовах програмування, але і на етапах проектування програмних систем, реалізації, тестування та їх супроводу.

Об'єктно-орієнтоване програмування – одна з парадигм програмування, яка розглядає програму як множину "об'єктів", що взаємодіють між собою за допомогою передачі повідомлень.

Об'єктно-орієнтований підхід – основна методологія сучасного програмування. Вона є основою побудови програмних систем будь-якого рівня складності для будь-якої предметної області. Оволодіння основами об'єктно-орієнтованої методології не тільки збільшує об'єм знань та вмінь з програмування, але також формує принципово новий спосіб мислення, необхідний на етапах аналізу, проектування і програмування сучасних програмних систем.

Мови, що підтримують ООП, можна умовно розділити на дві основні групи – "повністю об'єктні" та "гібридні". Перша група мов програмування цілком побудована на основі об'єктних засобів – в них

будь-які дані є об'єктами, будь-який код – методом деякого класу і неможливо написати програму, в якій би не використовувались об'єкти. Прикладом таких мов є – C#, Smalltalk, Java, Ruby. В другій групі мов програмування засоби ООП вмонтовано в процедурну мову, що дає можливість програмувати не звертаючись до об'єктних засобів. Класичним прикладом таких мов є C++ та Delphi.

Для вивчення основ об'єктно-орієнтованого програмування, ідей і принципів ООП доцільно використовувати мови програмування, які повністю ґрунтуються на об'єктно-орієнтованій ідеології. Об'єктно-орієнтованою мовою програмування, яка зараз найбільш інтенсивно розвивається і використовується розробниками програмного забезпечення, є мова C#. Мову C# розроблено в 1998-2001 роках групою інженерів під керівництвом Андерса Хейлсберга в компанії Microsoft як основну мову розробки програмних додатків для платформи Microsoft .NET. На сьогоднішній день мова має чотири версії та стандартизована як ECMA-334 і ISO/IEC 23270. Тому, для вивчення основних концепцій і методології об'єктно-орієнтованого програмування надано перевагу мові C#.

Згідно з освітньо-професійною програмою підготовки фахівців з комп'ютерних наук та рекомендаціями міжнародних комісій ACM і IEEE Computer Curricula 2001-2005, вивчення об'єктно-орієнтованого програмування є необхідною складовою підготовки фахівців напрямів підготовки „Комп'ютерні науки ” та "Програмна інженерія".

Метою представленого навчального посібника є навчити студентів методології ООП та розробки програмного коду на основі технології об'єктно-орієнтованого програмування.

Навчальний посібник складається з 9-ти розділів, де викладено основні концепції об'єктно-орієнтованого програмування. Пояснення матеріалу та його аналіз супроводжується великою кількістю прикладів програм, написаних мовою C#. Частина розділів посібника складає практикум, де детально розглядаються приклади, які підсумовують викладений матеріал. Приклади розв'язку та індивідуальні завдання мають на меті закріпити вивчений матеріал і сформувані у студентів практичні навички об'єктно-орієнтованого програмування.

Використання представленого посібника дасть змогу підготувати фахівців у галузі комп'ютерних наук, які володіють принципами раціонального використання методів об'єктно-орієнтованого програмування для практичної реалізації програмних продуктів засобами мови C#.

Навчальний посібник призначений для студентів, які вивчають сучасні інформаційні технології в рамках дисципліни "Об'єктно-орієнтоване програмування".